

(/)

🏠 (/)

> Kunst - Arkitektur - Haver - Design - Mode (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Kunstmaleren og prinsessen

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/hvor-folk-faerdes>)

Kunstmaleren og prinsessen

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 1354

Del artikel: **f** (<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/kunstmaleren-og-prinsessen>) **t** (<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på <http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/kunstmaleren-og-prinsessen>) **in** (<http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/kunstmaleren-og-prinsessen&title=>)

Anna Rebecca Kledal

Kunstmaleren og prinsessen

Århus Universitetsforlag. 188 sider. Kr. 249,95

Af Anders Ellegaard

Bogens undertitel er: Elisabeth Jerichau Baumanns møde med prinsesse Nazili. - Forfatteren er historiker og ph.d. i køn og orientalisme fra Roskilde Universitet.

Bogen indledes med et introduktion om Orientalismen, Romantikken og Moderniteten. Her omtales blandt andet Aladdin, H. C. Andersen, Oehlenschläger og Georg Brandes

Elisabeth Jerichau Baumann (1819-1881) blev født i Polen og var tidligt klar over, at hun ville være kunstner. Da man ikke optog kvinder på kunstakademier i Polen, tog hun til kunstakademiet i Düsseldorf i Tyskland, hvor hun blev uddannet. Hendes stil var derfor tysk/europæisk. - I Rom mødte hun billedhuggeren Jens Adolf Jerichau (1816-1883), som hun blev gift med i 1846. Jens Adolf Jerichau arbejdede i Bertel Thorvaldsens atelier i Rom, men da han fik et professorat ved Kunstakademiet i København, flyttede parret til Danmark. Her fik de i løbet af 14 år i alt ni børn.

Den førende kunstkritiker N. L. Høyen havde arbejdet sig frem til at være en toneangivende kritiker. Han kunne vende tommelfingeren op eller ned for kunstnere og kunstværker og forvaltede dermed succes eller fiasko for (unge) kunstnere. Samtidig stod han i mange tilfælde for at tildele kunstnere opgaver, legater eller bestillinger. - Både før og efter systemskiftet i 1848-49 ændrede de politiske forhold sig i Danmark, og med dem også kunsten. Foretrukne emner i malerkunsten blev landskaber (med bøgetræer i stedet for egetræer) samt nationale, mytologiske motiver. Man talte om "de nationale" og "europæerne" eller "de blonde" og "de brunette." De første var i salveten hos Høyen og andre. - Baumann og Jerichau hørte til de førstnævnte.

Jens Adolf Jerichau, som nærmest kan kaldes meget introvert, fastholdt de europæiske idealer, han havde dyrket i Italien, hvilket medførte, at Høyen og andre ikke gav ham mange bestillinger. Men professor var han da.

Elisabeth Jerichau Baumann, som blev kaldt "düsseldorferen", fandt heller ikke megen nåde i den danske kunstkritik. Hun var for europæisk og kunne ikke sælge sin kunst i Danmark, men til gengæld lå europæiske lande, kongehuse, aristokrater og de riges børn åbne for hende som portrætmaler. Modsat sin mand var hun ekstrovert, og hun havde salgs- og handelstalent.

Som mange andre kunstnere i Europa blev Elisabeth Jerichau Baumann draget af det eksotiske Orienten. Med nye rejseformer – jernbaner og dampskibe - ville kunstnerne og andre længere væk end Italien og Rom. Baumann rejste til Tyrkiet og Ægypten - Konstantinopel og Kairo.

Én af dem, Baumann mødte, var Prinsesse Nazili, som var niece til vicekongen i Ægypten: Mustafa Fazil Pasha. Nazili var veluddannet og beherskede flere sprog mundtligt og skriftligt: tyrkisk, engelsk og fransk, men ikke arabisk. Hun var gift med Khalil Serif Pasha og hun fulgte med, da han blev ambassadør i Frankrig. Da han døde i 1879 som 48 årig, var Nazili kun 26 år.

Baumanns malerier opdeles af forfatteren i fire motivgrupper: Haremsmalerier, Fransk-tysk romantik, Ægyptiske kvinder og Jødiske kvinder. Efter Baumanns rejser til Tyrkiet og Ægypten i 1869-70 og 1874-75 skrev hun i 1881 bogen "Brogede rejsebilleder." I slutningen af 1800-tallet kom fotografiet frem og blev en konkurrent til maleriet.

I Osmannerriget var der politisk uro. Der kom sociale, økonomiske, handelsmæssige, juridiske og administrative reformer. Intellektuelle og kunstnere stod bag kulturelle ændringer i litteratur, presse og teater. En reformtid hvor påvirkning fra Europa var tydelig men ikke altid accepteret.

Et kapitel handler om haremnet. I europæisk forstand forbindes det ofte med erotiske fantasier, men i det nære Orienten var der mere tale om en ude/hjemme livsform koncentreret om familien: far, mor og børn. Haremnet blev betragtet som en beskyttelse af kvinderne og et familieforetagende.

Det næste kapitel handler om "Samtaler i haremnet." Som ældre kvinde fik Baumann adgang til de ellers lukkede haremmer. Hun beretter om selskabslege, kultur og morskab. Det fremgår dog, at Baumann betragtede den europæiske kultur m.m. som det orientalske barbari overlegen. Det var opfattelsen, at den europæiske kulturpåvirkning gjorde kvinderne ulykkelige i ægteskabet.

Børns rettigheder var forskellige i Danmark og i Tyrkiet/Ægypten. Børn født uden for ægteskab havde i Danmark ikke gode vilkår. Nogle endte som gadebørn, og lovgivningsmæssigt var de dårligt stillede. I Nærorienten blev de derimod anerkendt som "ægte" med stort set samme rettigheder som børn født i ægteskab.

Slaveri var ikke særlig udbredt i Tyrkiet og Ægypten. Der nævnes nogle tal, som viser dette. Slaver arbejdede for og tilhørte overklassen.

Kultursaloner var koncentreret om forfattere og digtekunst. Prinsesse Nazilis kultursaloner var derimod meget politiske. Her kom filosoffer, politiske tænkere, reformtilhængere og ikke-aristokrater som forfattere og journalister. Desuden kom personer af forskellige religioner: Protestanter, muslimer eller jøder.

I det sidste kapitel runder forfatteren af med en sammenligning af de to ukonventionelle kvinder, som ved mødet havde forskellige aldre, liv og skæbner.

Bogen har en del illustrationer, fotografier og reproduktion af nogle få malerier.

Der er ikke tale om en bog, der kun koncentrerer sig om Elisabeth Jerichau Baumanns produktion som kunstner, men derimod om to meget forskellige kvinder som mødtes, og som havde kvinders emancipation for øje.

[Historie-online.dk, den 26. maj 2021]

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/hvor-folk-faerdes>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/natur-og-landskab/klar-blaa-luft-let-bris-fra-n>) (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/emilius-baerentzen>) (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/danmarks-industrielle-miljoer>)